

Βρυξέλλες, 26.2.2016
COM(2016) 92 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΕ) ΑΡΙΘ. 182/2011

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ
ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΕ) ΑΡΙΘ. 182/2011

1. Εισαγωγή

Η Συνθήκη της Λισαβόνας επέφερε ουσιαστικές τροποποιήσεις στο πλαίσιο για την ανάθεση αρμοδιοτήτων στην Επιτροπή με την καθιέρωση διάκρισης μεταξύ των κατ' εξουσιοδότηση και των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων. Το άρθρο 291 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ προβλέπει ότι, σε αντίθεση με τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις δυνάμει του άρθρου 290 της ΣΛΕΕ, οι γενικοί κανόνες και οι αρχές σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή θεσπίζονται εκ των προτέρων μέσω κανονισμών, σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία. Η εν λόγω διάταξη οδήγησε στη θέσπιση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011¹.

Βάσει του άρθρου 15 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011, η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού μετά την παρέλευση πέντε ετών από την έναρξη ισχύος του. Με την παρούσα έκθεση εκπληρώνεται η εν λόγω απαίτηση. Στο πλαίσιο αυτό, επικεντρώνεται στα στοιχεία που θεσπίστηκαν πρώτη φορά από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011, σε σύγκριση με την απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ του Συμβουλίου, η οποία παρείχε το εφαρμοστέο πλαίσιο πριν από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011.

2. Γενικό πλαίσιο και λειτουργία του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαρτίου 2011 και δεν απαιτούσε τη λήψη μέτρων από τα κράτη μέλη. Από την πλευρά της Επιτροπής, οι πρότυποι διαδικαστικοί κανόνες για τις επιτροπές, οι οποίοι αναφέρονται στο άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011, εκδόθηκαν στις 8 Ιουλίου 2011 και δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα στις 12 Ιουλίου 2011². Οι εσωτερικοί κανονισμοί των επιμέρους, υφιστάμενων επιτροπών προσαρμόστηκαν στους νέους πρότυπους διαδικαστικούς κανόνες με την πάροδο του χρόνου. Το μητρώο που προβλέπεται στο άρθρο 10 του κανονισμού υπήρχε ήδη από το 2002, αλλά αναθεωρήθηκε σε βάθος το 2008 και το 2011 και βελτιώνεται συνεχώς.

Οι μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 13, οι οποίες προέβλεπαν την αυτόματη εφαρμογή των νέων διαδικασιών στην ισχύουσα νομοθεσία, και του άρθρου 14, οι οποίες άπτονται των εκκρεμουσών διαδικασιών, επέτρεψαν την άμεση εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011 από την 1η Μαρτίου 2011 και, συνεπώς, την ομαλή μετάβαση στο νέο καθεστώς.

¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή, ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 13–18

² ΕΕ C 206 της 12.7.2011, σ. 11

Η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τις εργασίες των επιτροπών³. Στον πίνακα κατωτέρω παρέχεται γενική συνοπτική παρουσίαση των στοιχείων σχετικά με τις εργασίες των επιτροπών από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011, καθώς και των δύο προηγούμενων ετών. Οι ετήσιες εκθέσεις περιλαμβάνουν επίσης στοιχεία σχετικά με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο (ΚΔΕ), μια διαδικασία που προβλέπεται από τις διατάξεις της απόφασης 1999/468/ΕΚ, η οποία εξακολουθεί να ισχύει στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τη βασική πράξη⁴.

	Επιτροπές	Γνώμες	Μέτρα που εκδόθηκαν	Θετικές γνώμες	Μη διατύπωση γνώμης	Αρνητικές γνώμες
2009	266	2 091	1 808 (131 ΚΔΕ)	2 003	78	10
2010	259	1 904	1 812 (164 ΚΔΕ)	1 783	121	0
2011*	268	1 868	1 788 (163 ΚΔΕ)	1 789	75	4
2012	270	1 923	1 824 (167 ΚΔΕ)	1 845	78	0
2013	302	1 916	1 887 (171 ΚΔΕ)	1 845	50	0
2014	287	1 889	1 728 (165 ΚΔΕ)	1 838	51	0

Πίνακας 1, στοιχεία από τις ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τη λειτουργία των επιτροπών· ο συνολικός αριθμός των θετικών γνώμών που διατυπώνουν οι επιτροπές ενδέχεται να διαφέρει από τον συνολικό αριθμό των πράξεων που εκδίδονται από την Επιτροπή εάν οι γνώμες διατυπώνονται κατά τη διάρκεια ενός έτους, αλλά οι πράξεις εκδίδονται το επόμενο έτος. * Τα στοιχεία αφορούν το σύνολο του έτους 2011.

Συνολικά, τα αριθμητικά στοιχεία καταδεικνύουν ότι ο κανονισμός επέτρεψε την απρόσκοπτη συνέχιση της λειτουργίας του συστήματος. Από τη σύγκριση μεταξύ των στοιχείων των ετών από το 2011 και μετά και των στοιχείων των ετών πριν από την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011 προκύπτει ότι τόσο ο αριθμός των επιτροπών όσο και η δραστηριότητά τους παρέμειναν σε σταθερά επίπεδα. Ο αριθμός των επιτροπών ανήλθε σε 266 το 2009 και σε 287 το 2014. Ομοίως, ο αριθμός των μέτρων που εκδόθηκαν ήταν 1808 το 2009 και 1728 το 2014.

Βάσει της αποκτηθείσας πείρας, ο κανονισμός εισήγαγε στο άρθρο 3 μια σειρά διατάξεων όσον αφορά τις εργασίες της Επιτροπής, οι οποίες αντικατόπτριζαν μεν την κοινή πρακτική, αλλά δεν είχαν διατυπωθεί με σαφήνεια στην προγενέστερη νομοθεσία. Σε αυτές περιλαμβάνονται διατάξεις σχετικά με τη χρήση της γραπτής διαδικασίας, τη ρητή υποχρέωση του προέδρου να εξευρίσκει λύσεις που έχουν τύχει της ευρύτερης δυνατής υποστήριξης εντός της επιτροπής και τη δυνατότητα τροποποίησης των σχεδίων πράξεων πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι συζητήσεις της επιτροπής. Οι κοινές αυτές διατάξεις εξακολούθησαν να είναι αποτελεσματικές και χρήσιμες για την εξασφάλιση της ορθής λειτουργίας των επιτροπών. Η γραπτή διαδικασία χρησιμοποιείται ευρέως – το 2014 πραγματοποιήθηκαν 773 συνεδριάσεις επιτροπών και 893 γραπτές διαδικασίες, και τα στοιχεία είναι παρόμοια και για τα προηγούμενα έτη – και

³ Ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τη λειτουργία των επιτροπών, διαθέσιμες στον δικτυακό τόπο <http://ec.europa.eu/transparency/regcomitology/index.cfm?do=Report.Report>

⁴ Βλέπε άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.

αποτελεί αποδοτικό εργαλείο. Η βάση των εργασιών των επιτροπών παραμένει συναινετική: στη συντριπτική τους πλειονότητα (ποσοστό άνω του 90%), οι γνώμες είναι θετικές, οι περισσότερες από αυτές εγκρίνονται ομόφωνα ή με συναίνεση των μελών της οικείας επιτροπής, ενώ ο αριθμός των αρνητικών γνωμών είναι σχεδόν μηδενικός και οι περιπτώσεις μη διατύπωσης γνώμης είναι σχετικά περιορισμένες.

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 παρέχει ένα πλήρες και ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο για την άσκηση των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή. Κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη διοργανικής συμφωνίας για τη βελτίωση της νομοθεσίας⁵, τα θεσμικά όργανα συμφώνησαν να απέχουν από την προσθήκη στη νομοθεσία της Ένωσης διαδικαστικών απαιτήσεων που θα επέφεραν μεταβολές στους τρόπους ελέγχου που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011⁶.

Στο πλαίσιο της ανακοίνωσης σχετικά με τη βελτίωση της νομοθεσίας⁷ η Επιτροπή ανέλαβε τη δέσμευση για τη λήψη διαφόρων μέτρων, τα οποία αποσκοπούν στη βελτίωση των μηχανισμών που θα της επιτρέπουν να ακούει πιο προσεκτικά τους πολίτες και τους ενδιαφερομένους και να είναι ανοικτή στα σχόλιά τους σε όλα τα στάδια της διαδικασίας χάραξης πολιτικής. Όσον αφορά τις εκτελεστικές πράξεις, η Επιτροπή δεσμεύθηκε ότι οι σημαντικές εκτελεστικές πράξεις που υπόκεινται σε γνωμοδότηση επιτροπής θα δημοσιοποιούνται για τέσσερις εβδομάδες, δίνοντας στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να υποβάλουν σχόλια πριν διεξαχθεί οποιαδήποτε ψηφοφορία από τα κράτη μέλη στην οικεία επιτροπή. Η διαδικασία αυτή θα αυξήσει σε σημαντικό βαθμό τη διαφάνεια για τις εκτελεστικές πράξεις στο στάδιο πριν από την ψηφοφορία στην επιτροπή.

3. Οι κυριότερες τροποποιήσεις

3.1 Η μείωση του αριθμού των διαδικασιών επιτροπολογίας

Ένας από τους στόχους του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011 συνίστατο στην απλούστευση του συστήματος με τη μείωση του αριθμού των διαδικασιών επιτροπολογίας. Οι παλαιές κανονιστικές διαδικασίες και διαδικασίες διαχειριστικής επιτροπής αντικαταστάθηκαν από τη διαδικασία εξέτασης, ενώ η συμβουλευτική διαδικασία διατηρήθηκε. Η μείωση του αριθμού των διαδικασιών δεν δημιούργησε ιδιαίτερα προβλήματα.

3.2 Η δημιουργία της επιτροπής προσφυγών

Η επιτροπή προσφυγών αποτέλεσε καινοτομία η οποία θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011. Θεσπίστηκε με σκοπό να δημιουργηθεί ένα δεύτερο επίπεδο για την εξέταση ζητημάτων επί των οποίων η επιτροπή δεν μπορεί να καταλήξει σε συμφωνία. Η παραπομπή θέματος στην επιτροπή προσφυγών αποτελεί ως επί το πλείστον έκτακτο στάδιο της διαδικασίας. Πρόκειται για ένα στάδιο το οποίο παρέχει τη δυνατότητα απεμπλοκής σε

⁵ Βάσει του εγγράφου COM(2015) 216 final

⁶ Η υπογραφή της διοργανικής συμφωνίας από τα τρία θεσμικά όργανα εκκρεμεί εν αναμονή της επίσημης έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τις προσεχείς εβδομάδες.

⁷ COM(2015) 215 της 19.5.2015

περίπτωση διατύπωσης αρνητικής γνώμης ή μη διατύπωσης γνώμης που επισύρει εμπλοκή της διαδικασίας⁸, εφόσον η έκδοση εκτελεστικής πράξης κρίνεται αναγκαία.

Η επιτροπή προσφυγών εξέδωσε τον εσωτερικό κανονισμό της στις 29 Μαρτίου 2011. Η Επιτροπή έχει ήδη προβεί, σύμφωνα με το άρθρο 14 του εσωτερικού κανονισμού (ρήτρα επανεξέτασης), σε μια πρώτη αξιολόγηση του τρόπου λειτουργίας στην πράξη αυτού του εσωτερικού κανονισμού. Τα αποτελέσματα της εν λόγω επανεξέτασης συμπεριλήφθηκαν στην ετήσια έκθεση του 2013 σχετικά με τις εργασίες των επιτροπών⁹.

	Συνολικός αριθμός παραπομπών στην επιτροπή προσφυγών	ΓΔ/σχετικοί τομείς πολιτικής	Θετική γνώμη της επιτροπής προσφυγών	Αρνητική γνώμη της επιτροπής προσφυγών	Μη διατύπωση γνώμης από την επιτροπή προσφυγών	Μέτρα που εκδόθηκαν σε περίπτωση μη διατύπωσης γνώμης
2011	8	Φυτοπροστατευτικά προϊόντα, φάρμακα	2	1	5	5
2012	6	Γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και ζωοτροφές	0	0	6	6
2013	9	Γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και ζωοτροφές, φυτοπροστατευτικά προϊόντα, βιοκτόνα, κοινοτικός τελωνειακός κώδικας	0	0	9	8
2014	13	Γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και ζωοτροφές, κανόνες και πρότυπα για τις επιθεωρήσεις πλοίων	2	0	11	11
Σύνολο	36		4	1	31	30

Πίνακας 2, στοιχεία από το Μητρώο Επιτροπολογίας και τις ετήσιες εκθέσεις.

Μέχρι στιγμής, η σύγκληση της επιτροπής προσφυγών αφορούσε έναν τομέα πολιτικής, ήτοι την υγεία και την προστασία των καταναλωτών, και ειδικότερα τα γενετικώς τροποποιημένα

⁸ Η μη διατύπωση γνώμης επισύρει εμπλοκή της διαδικασίας στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011, δηλαδή σε θέματα φορολόγησης, χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, προστασίας της υγείας ή ασφάλειας ανθρώπων, ζώων ή φυτών ή οριστικών πολυμερών μέτρων διασφάλισης, ή όταν η βασική πράξη προβλέπει ότι το σχέδιο εκτελεστικής πράξης δεν μπορεί να εκδοθεί εφόσον δεν έχει διατυπωθεί γνώμη ή εάν αντιτίθεται σε αυτό απλή πλειοψηφία των μελών που απαρτίζουν την επιτροπή.

⁹ COM(2014) 572 final

τρόφιμα και ζωοτροφές και τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα. Στις περιπτώσεις αυτές, η επιτροπή προσφυγών έχει μέχρι στιγμής επιβεβαιώσει το αποτέλεσμα της οικείας επιτροπής περί μη διατύπωσης γνώμης. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής «σχετικά με την αναθεώρηση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων για τους γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς (ΓΤΟ)¹⁰» παρέχεται λεπτομερής ανάλυση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων στον τομέα των γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων και ζωοτροφών.

Συνολικά, η συχνότητα των παραπομπών θέματος στην επιτροπή προσφυγών είναι συγκρίσιμη με τη συχνότητα των προγενέστερων παραπομπών στο Συμβούλιο, οι οποίες δεν επιτρέπονται πλέον βάσει του νέου θεσμικού πλαισίου. Οι εν λόγω παραπομπές στο Συμβούλιο αφορούσαν παρεμφερείς τομείς πολιτικής και είχαν παρόμοια αποτελέσματα. Σε πρακτικό επίπεδο, η πείρα καταδεικνύει ότι τα κράτη μέλη εκπροσωπούνταν μέχρι στιγμής σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις από μέλη της μόνιμης αντιπροσωπείας τους.

3.3 Η ευελιξία της Επιτροπής όσον αφορά την έκδοση πράξεων σε περίπτωση μη διατύπωσης γνώμης (διαδικασία εξέτασης)

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 καθιέρωσε μεγαλύτερο βαθμό ευελιξίας για την Επιτροπή σε περίπτωση μη επίτευξης ειδικής πλειοψηφίας υπέρ ή κατά του σχεδίου (η οποία αναφέρεται ως «μη διατύπωση γνώμης») στην επιτροπή κατά τη διαδικασία εξέτασης. Κατά το παρελθόν, στο πλαίσιο τόσο της διαδικασίας διαχειριστικής επιτροπής όσο και της κανονιστικής διαδικασίας, προβλεπόταν ότι, σε περίπτωση μη διατύπωσης γνώμης στην επιτροπή, και αντιστοίχως μη λήψης απόφασης από το Συμβούλιο, η Επιτροπή «εγκρίνει» το μέτρο. Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 ορίζει ότι η Επιτροπή «μπορεί» να εκδώσει το σχέδιο εκτελεστικής πράξης είτε σε περίπτωση μη διατύπωσης γνώμης στην επιτροπή είτε στο πλαίσιο της επιτροπής προσφυγών. Η ενισχυμένη ευελιξία καθιερώθηκε με σκοπό να παρέχεται στην Επιτροπή η δυνατότητα να επανεξετάζει τα σχεδιαζόμενα μέτρα και να είναι σε θέση να λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με την έγκριση ή μη των εν λόγω σχεδίων μέτρων ή την υποβολή τροποποιημένων σχεδίων στην επιτροπή, λαμβάνοντας μεταξύ άλλων υπόψη τις θέσεις που εκφράζονται στο πλαίσιο της επιτροπής.

Η ενισχυμένη αυτή ευελιξία υπόκειται σε ορισμένες εξαιρέσεις, οι οποίες παρατίθενται στο άρθρο 5 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011, δηλαδή σε ορισμένους τομείς πολιτικής (φορολόγηση, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, προστασία της υγείας ή της ασφάλειας ανθρώπων, ζώων ή φυτών ή οριστικά πολυμερή μέτρα διασφάλισης), ή όταν η βασική πράξη προβλέπει ότι το σχέδιο εκτελεστικής πράξης δεν μπορεί να εκδοθεί εφόσον δεν έχει διατυπωθεί γνώμη (ρήτρα «μη διατύπωσης γνώμης») ή εάν αντιτίθεται σε αυτό απλή πλειοψηφία των μελών που απαρτίζουν την επιτροπή. Στις περιπτώσεις αυτές, δεν επιτρέπεται στην Επιτροπή να εκδώσει το σχέδιο εκτελεστικής πράξης. Ωστόσο, εάν η έκδοση πράξης κρίνεται απαραίτητη, ο πρόεδρος μπορεί να υποβάλει τροποποιημένη εκδοχή της εκτελεστικής πράξης στην επιτροπή ή να παραπέμψει το θέμα στην επιτροπή προσφυγών. Η προσθήκη ρήτρας «μη διατύπωσης γνώμης» στη βασική πράξη πρέπει να ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένη ανάγκη και πρέπει να αιτιολογείται από τον νομοθέτη. Μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011, η Επιτροπή έχει προβεί σε σχετικές δηλώσεις σε

¹⁰ COM(2015) 176 final

30 περίπου περιπτώσεις, στις οποίες ο νομοθέτης είχε συμπεριλάβει την εν λόγω ρήτρα σε βασικές νομοθετικές πράξεις, χωρίς ωστόσο να παρέχει τη δέουσα αιτιολόγηση. Ωστόσο, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, οι ψηφοφορίες που οδήγησαν πράγματι σε μη διατύπωση γνώμης έχουν προκύψει μέχρι στιγμής σε τομείς οι οποίοι είτε καλύπτονται ήδη από τους συγκεκριμένους τομείς πολιτικής που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 4, και στους οποίους η Επιτροπή δεν μπορεί να εκδώσει πράξεις χωρίς να παραπέμψει το θέμα στην επιτροπή προσφυγών, είτε σε τομείς (κυρίως τελωνεία, γεωργία, αναπτυξιακή συνεργασία και εμπόριο) στους οποίους δεν ισχύει καμία από τις τρεις εξαιρέσεις και η Επιτροπή δύναται σε κάθε περίπτωση να εκδίδει πράξεις χωρίς υποχρέωση παραπομπής στην επιτροπή προσφυγών.

	Μη διατύπωση γνώμης στη διαδικασία εξέτασης	Η Επιτροπή εξέδωσε μέτρο	Η Επιτροπή δεν εξέδωσε μέτρο
2011	67	63	4
2012	73	70	3
2013	49	47	2
2014	45	42	3
Σύνολο	234	222	12

Πίνακας 3, τα στοιχεία αντλήθηκαν από το Μητρώο Επιτροπολογίας (εξαιρουμένης της επιτροπής προσφυγών). Τα στοιχεία ενδέχεται να διαφέρουν από τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην ετήσια έκθεση.

Τα στοιχεία που παρατίθενται ανωτέρω καταδεικνύουν ότι η Επιτροπή δεν κάνει συχνά χρήση της δυνατότητας μη έκδοσης της πράξης σε περίπτωση που δεν έχει διατυπωθεί γνώμη. Στην πράξη, η ευελιξία της Επιτροπής περιορίζεται σε σημαντικό βαθμό στις περιπτώσεις που αφορούν την έγκριση προϊόντων ή ουσιών, όπως στον τομέα των γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων και ζωοτροφών, διότι η Επιτροπή οφείλει να εκδώσει απόφαση (για την έγκριση ή την απαγόρευση της διάθεσης στην αγορά) εντός εύλογου χρονικού διαστήματος. Δεν δύναται να απέχει από τη λήψη απόφασης. Σε αυτές τις περιπτώσεις, δεν επιτρέπεται επίσης στην Επιτροπή να εκδώσει το σχέδιο πράξης εφόσον δεν έχει διατυπωθεί γνώμη από την επιτροπή· για να μπορέσει να το πράξει, πρέπει πρώτα να παραπέμψει το σχέδιο πράξης στην επιτροπή προσφυγών. Η υποχρέωση αυτή εξηγεί επίσης εν μέρει τον λόγο για τον οποίο η επιτροπή προσφυγών έχει συγκληθεί μέχρι στιγμής κατά κύριο λόγο στον συγκεκριμένο τομέα. Για την αντιμετώπιση αυτής της ιδιαίτερης κατάστασης στον τομέα των γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων και ζωοτροφών, και σε συνέχεια της λύσης που βρέθηκε για τις άδειες καλλιέργειας, η Επιτροπή εξέδωσε τον Απρίλιο του 2015 πρόταση¹¹ για την τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου. Παρότι διατηρείται η διαδικασία έγκρισης, στην πρόταση προβλέπεται ότι τα κράτη μέλη δύναται να περιορίζουν ή να απαγορεύουν τη χρήση γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων και ζωοτροφών στην επικράτειά τους. Η χρήση αυτής της δυνατότητας πρέπει να βασίζεται σε λόγους που δεν

¹¹ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1829/2003, όσον αφορά τη δυνατότητα των κρατών μελών να περιορίζουν ή να απαγορεύουν τη χρήση γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων και ζωοτροφών στην επικράτειά τους, COM/2015/0177 final της 22.4.2015

συνδέονται με κινδύνους για την υγεία του ανθρώπου ή των ζώων, ή για το περιβάλλον, οι οποίοι έχουν αξιολογηθεί σε επίπεδο Ένωσης.

Η δυνατότητα ευελιξίας που χορηγήθηκε πρόσφατα στην Επιτροπή ώστε να είναι σε θέση να αποφασίζει για την έκδοση σχεδίου εκτελεστικής πράξης σε περίπτωση μη διατύπωσης γνώμης είναι χρήσιμη. Παρότι έχει χρησιμοποιηθεί μέχρι στιγμής σε ελάχιστες περιπτώσεις¹², έδωσε τη δυνατότητα στην Επιτροπή να επανεξετάσει τα σχεδιαζόμενα μέτρα μετά τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας και τη συζήτηση στην επιτροπή, στο πλαίσιο των οποίων είχε καταδειχθεί ότι το σχεδιαζόμενο μέτρο δεν έτυχε της ευρύτερης δυνατής υποστήριξης εντός της επιτροπής.

3.4 Τα κριτήρια επιλογής των διαδικασιών

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 καθορίζει τα κριτήρια για την επιλογή των διαδικασιών. Στο άρθρο 2 παράγραφος 2 προβλέπονται ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες θεωρείται κατά γενικό κανόνα ότι εφαρμόζεται η διαδικασία εξέτασης. Η συμβουλευτική διαδικασία εφαρμόζεται καταρχήν σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες δεν εφαρμόζεται η διαδικασία εξέτασης. Τα κριτήρια για την επιλογή της διαδικασίας εξέτασης είναι παρόμοια με τα κριτήρια που προβλέπονται στην απόφαση του 1999 για την επιτροπολογία. Συνολικά, φαίνεται ότι η επιλογή της διαδικασίας δεν αποτελεί αντικείμενο αμφισβήτησης. Αξιοσημείωτη εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση της επιτροπής συνδιαλλαγής, στο πλαίσιο της οποίας συζητείται κυρίως το θέμα της επιλογής της διαδικασίας (σχετικά με τη μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή στη Γεωργία¹³).

	Πράξεις που εκδόθηκαν σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης	Πράξεις που εκδόθηκαν σύμφωνα με τη συμβουλευτική διαδικασία
2011	1 311	77
2012	1 591	121
2013	1 579	143
2014	1 437	122

Πίνακας 4, τα στοιχεία αντλήθηκαν από το Μητρώο Επιτροπολογίας· τα στοιχεία ενδέχεται να διαφέρουν από τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην ετήσια έκθεση.

Καταφανώς, η διαδικασία εξέτασης είναι η διαδικασία που εφαρμόζεται στην πλειονότητα των περιπτώσεων, ενώ ποσοστό μόλις 10% περίπου από τις γνώμες εκδίδονται με συμβουλευτική διαδικασία. Το στοιχείο αυτό αντικατοπτρίζει σε μεγάλο βαθμό το χάσμα μεταξύ της διαδικασίας διαχειριστικής επιτροπής/κανονιστικής διαδικασίας και της συμβουλευτικής επιτροπής υπό το προηγούμενο καθεστώς.

3.5 Το δικαίωμα εμπειριστατωμένου ελέγχου για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σε περίπτωση έκδοσης βασικών πράξεων στο πλαίσιο της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας

¹² Μία από τις περιπτώσεις αυτές ήταν το σχέδιο εκτελεστικού κανονισμού της Επιτροπής σχετικά με την τροποποίηση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 29/2012 για τα πρότυπα εμπορίας του ελαιολάδου, το οποίο η Επιτροπή αποφάσισε να μην εκδώσει.

¹³ 2010/0390(COD)

Αμφότεροι οι νομοθέτες πρέπει να ενημερώνονται δεόντως και σε συνεχή βάση σχετικά με τις εργασίες των επιτροπών μέσω του Μητρώου Επιτροπολογίας. Οι νομοθέτες διατηρούν το δικαίωμα εμπειριστατωμένου ελέγχου επί των σχεδίων εκτελεστικών πράξεων τα οποία βασίζονται σε πράξεις που εκδίδονται δυνάμει της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας. Αυτό σημαίνει ότι μπορούν ανά πάσα στιγμή να γνωστοποιήσουν στην Επιτροπή ότι το σχέδιο εκτελεστικής πράξης υπερβαίνει τις εκτελεστικές αρμοδιότητες που προβλέπονται στη βασική πράξη. Σε αυτή την περίπτωση, η Επιτροπή οφείλει να επανεξετάσει το σχέδιο και να πληροφορήσει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με το εάν προτίθεται να το διατηρήσει, να το τροποποιήσει ή να το αποσύρει.

Οι δύο βασικές διαφορές εν προκειμένω σε σύγκριση με την πρότερη κατάσταση συνίστανται στο γεγονός ότι δεν προβλέπεται πλέον προκαθορισμένη περίοδος ελέγχου και ότι το δικαίωμα εμπειριστατωμένου ελέγχου ισχύει πλέον και για το Συμβούλιο. Η κατάργηση της περιόδου διατήρησης της υφιστάμενης κατάστασης διάρκειας ενός μηνός, επέφερε βελτιώσεις στην αποδοτικότητα της διαδικασίας και δεν αποδείχθηκε προβληματική, εάν ληφθεί ιδίως υπόψη το γεγονός ότι, στην πράξη, ο μέσος χρόνος που μεσολαβεί μεταξύ της ψηφοφορίας στην επιτροπή και της έκδοσης της εκτελεστικής πράξης κυμαίνεται μεταξύ 30 και 50 ημερών (επομένως, σε κάθε περίπτωση, χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από την προηγούμενη περίοδο ενός μηνός). Το Συμβούλιο δεν έχει κάνει χρήση του δικαιώματος εμπειριστατωμένου ελέγχου, ενώ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το χρησιμοποίησε μόνο σε 4 περιπτώσεις έως το τέλος Ιανουαρίου του 2016¹⁴. Σε μία από τις περιπτώσεις αυτές, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα¹⁵ μετά την έκδοση της εκτελεστικής πράξης, στο οποίο εξέφρασε τη δυσαρέσκειά του για το σύντομο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ της διαβίβασης στην επιτροπή και της έκδοσης της πράξης.

3.6 Οι ειδικές διαδικαστικές απαιτήσεις για τα μέτρα εμπορικής άμυνας (μέτρα αντιντάμπινγκ και αντισταθμιστικά μέτρα)

Καινοτομία σε σύγκριση με το προηγούμενο σύστημα αποτελεί το γεγονός ότι τα μέτρα εμπορικής άμυνας (μέτρα αντιντάμπινγκ και αντισταθμιστικά μέτρα) υποβάλλονται πλέον στον έλεγχο των επιτροπών, αν και με ειδικές διασφαλίσεις. Πρώτον, στην περίπτωση μέτρων αντιντάμπινγκ και αντισταθμιστικών μέτρων όπου η επιτροπή δεν διατυπώνει γνώμη και η απλή πλειοψηφία των μελών αντιτίθεται στο σχέδιο εκτελεστικής πράξης, πρέπει να συγκληθεί η επιτροπή προσφυγών. Προβλέπεται επίσης διαδικασία διαβούλευσης των κρατών μελών και καθορισμός ειδικών συντομότερων χρονικών περιθωρίων. Δεύτερον, στο στάδιο της επιτροπής προσφυγών ισχύουν ειδικοί κανόνες που δεν επιτρέπουν στην Επιτροπή να εκδώσει οριστικά πολυμερή μέτρα διασφάλισης ελλείψει θετικής γνώμης.

Στην πράξη, πριν τεθούν σε ισχύ οι συγκεκριμένες τροποποιήσεις, έπρεπε να προσαρμοστεί η αντίστοιχη εμπορική νομοθεσία κατά τρόπον ώστε οι αποφάσεις στον εν λόγω τομέα να υπόκεινται στις διαδικασίες ελέγχου των εκτελεστικών πράξεων της Επιτροπής από τα κράτη μέλη. Δεδομένου ότι αυτό δεν συνέβαινε κατά το παρελθόν, δεν ήταν ακόμη δυνατή η εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011 σχετικά με την εναρμόνιση.

¹⁴ P7_TA(2014)0096, P8_TA(2015)0409, P8_TA-PROV(2015)0456 και P8_TA-PROV(2015)0455

¹⁵ P7_TA(2014)0096

Ως εκ τούτου, ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 άρχισε να εφαρμόζεται μόνο μετά τη θέσπιση της αντίστοιχης νομοθεσίας για την εναρμόνιση τον Ιανουάριο του 2014¹⁶. Για τον λόγο αυτό, η πείρα που έχει αποκομισθεί από τις ειδικές διατάξεις είναι σχετικά περιορισμένη μέχρι στιγμής και αφορά τις δραστηριότητες μόνο μίας επιτροπής, της επιτροπής μέσων εμπορικής άμυνας (C 44100).

	Γνώμες	Μέτρα που εκδόθηκαν*	Θετικές γνώμες	Μη διατύπωση γνώμης	Αρνητικές γνώμες	Επιτροπή προσφυγών
2014	35	30	25	10	0	0
2015	43	43	40	2	1	0

Πίνακας 5, τα στοιχεία αντλήθηκαν από το Μητρώο Επιτροπολογίας και την ετήσια έκθεση*. ο συνολικός αριθμός των θετικών γνωμών που έχουν διατυπωθεί από τις επιτροπές ενδέχεται να διαφέρει από τον συνολικό αριθμό των πράξεων που έχουν εκδοθεί από την Επιτροπή, εάν οι γνώμες διατυπώνονται κατά τη διάρκεια ενός έτους, αλλά οι πράξεις εκδίδονται το επόμενο έτος.

Στις περιπτώσεις μη διατύπωσης γνώμης, μέχρι στιγμής δεν έχουν προκύψει περιπτώσεις απλής πλειοψηφίας κατά του σχεδίου εκτελεστικής πράξης και, ως εκ τούτου, δεν έχει συγκληθεί ακόμη η επιτροπή προσφυγών.

3.7 Ειδικές διαδικασίες

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 προβλέπει στο άρθρο 8 τη δυνατότητα της Επιτροπής να εκδίδει εκτελεστική πράξη που έχει άμεση εφαρμογή, χωρίς προηγούμενη υποβολή της σε επιτροπή, όταν συντρέχουν δεόντως αιτιολογημένοι επιτακτικοί λόγοι επείγουσας ανάγκης και εφόσον προβλέπεται από τη βασική πράξη. Η γνώμη της επιτροπής λαμβάνεται σε μεταγενέστερο στάδιο και εφόσον εφαρμόζεται η διαδικασία εξέτασης, η Επιτροπή οφείλει να καταργήσει αμέσως την εκτελεστική πράξη σε περίπτωση έκδοσης αρνητικής γνώμης. Για την έκδοση προσωρινών μέτρων αντιντάμπινγκ και αντισταθμιστικών μέτρων ισχύουν ειδικοί κανόνες. Η Επιτροπή έχει προσφύγει στη διαδικασία αυτή μόνο σε πολύ περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων, κυρίως στον τομέα των μέσων εμπορικής άμυνας, στο πλαίσιο της συμβουλευτικής διαδικασίας.

Στο άρθρο 7 θεσπίζεται άλλη μία διάταξη, η οποία προβλέπει τη δυνατότητα έκδοσης πράξεων παρά τη διατύπωση αρνητικής γνώμης ή σε περίπτωση μη διατύπωσης γνώμης, για να αποφευχθεί η πρόκληση σημαντικής διαταραχής των αγορών στον τομέα της γεωργίας ή κινδύνου για τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης. Μέχρι στιγμής δεν έχει προκύψει ανάγκη για τη χρήση αυτής της διαδικασίας.

3.8 Η εναρμόνιση του ισχύοντος κεκτημένου με τις νέες διαδικασίες

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 προβλέπει στο άρθρο 13 την αυτόματη εναρμόνιση όλων των παραπομπών στις υφιστάμενες διαδικασίες επιτροπολογίας με τις νέες διαδικασίες, εξαιρουμένης της περίπτωσης της κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο. Η εν λόγω αυτόματη

¹⁶ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 37/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2014, για την τροποποίηση ορισμένων κανονισμών σχετικών με την κοινή εμπορική πολιτική όσον αφορά τις διαδικασίες θέσπισης ορισμένων μέτρων, ΕΕ L 18 της 21.1.2014, σ. 1–51

εναρμόνιση εξασφάλισε την ομαλή μετάβαση στο νέο σύστημα. Όσον αφορά τις ισχύουσες νομοθετικές πράξεις οι οποίες επί του παρόντος περιέχουν παραπομπές στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο, δεν προβλεπόταν αυτόματη εναρμόνιση στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011. Η Επιτροπή ανέλαβε τη δέσμευση να επανεξετάσει τις διατάξεις που αφορούν τη διαδικασία αυτή, ώστε η προσαρμογή τους να γίνει σε εύθετο χρόνο και σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (σχετική δήλωση είχε δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα μαζί με τον κανονισμό για την επιτροπολογία¹⁷). Τηρώντας τη δέσμευσή της, η Επιτροπή υπέβαλε το 2013 τρεις νομοθετικές προτάσεις οριζόντιας εναρμόνισης¹⁸. Λόγω στασιμότητας των διοργανικών διαπραγματεύσεων επί των φακέλων αυτών, η Επιτροπή, όπως ανακοίνωσε στο πρόγραμμα εργασίας της για το 2015¹⁹, απέσυρε τις προτάσεις²⁰. Στη διοργανική συμφωνία για τη βελτίωση της νομοθεσίας²¹, η Επιτροπή ανέλαβε τη δέσμευση να υποβάλει, έως το τέλος του 2016, νέα πρόταση για την εναρμόνιση των λοιπών νομοθετικών πράξεων που περιέχουν παραπομπές στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο. Εν αναμονή της πρότασης αυτής, μεγάλος αριθμός μέτρων εξακολουθούν να εγκρίνονται στο πλαίσιο της κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο (βλέπε πίνακα 1)²². Στο μεταξύ, οσάκις η Επιτροπή υποβάλλει πρόταση τροποποίησης των ουσιαστικών διατάξεων μεμονωμένης νομοθετικής πράξης με παραπομπή στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο, η εν λόγω πρόταση περιλαμβάνει επίσης την εναρμόνιση των διατάξεων που παραπέμπουν στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο με το νέο καθεστώς.

4. Συμπεράσματα

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 έχει επιτρέψει κατά τα τελευταία πέντε έτη την αποτελεσματική άσκηση των εκτελεστικών εξουσιών της Επιτροπής υπό τον έλεγχο των κρατών μελών. Το υφιστάμενο πλαίσιο παρέχει τη δυνατότητα αποδοτικής και εποικοδομητικής συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών. Η Επιτροπή δεν εντόπισε ζητήματα τα οποία θα απαιτούσαν ή θα αιτιολογούσαν ενδεχομένως την κατάρτιση νομοθετικής πρότασης για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011 στην παρούσα φάση. Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να λάβουν υπόψη την παρούσα έκθεση.

¹⁷ ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 19

¹⁸ COM(2013) 451 final, COM(2013) 452 final και COM(2013) 751 final

¹⁹ COM(2014) 910 final

²⁰ (2015/C 80/08), ΕΕ C 80 της 7.2.2015, σ. 17

²¹ Βλέπε υποσημείωση 6.

²² Η εναρμόνιση περίπου 160 βασικών πράξεων, οι οποίες δεν είχαν εναρμονιστεί με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο (κυρίως βασικές πράξεις που δεν υπάγονταν στη διαδικασία συναπόφασης πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας) βρίσκεται επί του παρόντος σε εξέλιξη και επιτυγχάνεται με ελάχιστες εξαιρέσεις.